

tak. Az új intézkedések közül legelső a külügyi bizottság bizottságára, valamint a zárt ülésre vonatkozó rendelkezés. A másik nagy újítás az interpellációs kérdések rendezése. Az interpellációk száma a legutóbbi időben elképzelhetetlen mérvben megnövekedett, úgy hogy az elintézés teljesen lehetetlenné vált. Az interpelláció irásban is benyújtható, viszont azok a szokások, amelyeket az interpellációk terén felállt, egyáltalán nem érintik magát az interpellációs jogot, azonban biztosítják azok elintézését.

A vita korlátozása.

A harmadik újítás a vita korlátozásának kérdése. A javaslat különböző intézkedéseket tartalmaz e tekintetben az általános és részletes vitára. Az általános vita minden korlátozás nélkül indul meg és ha 8 n p után kéri a vita korlátozását, akkor a javaslat szerint az egyes szónokok beszédét egy órai beszéd időre korlátozzák. A vitaidő ugyanis elhárítja a régi nagy indemnitási viták időtartamát, a részletes vitánál már erősebb korlátozások lépnek élebe, ezekre szükség van, ha az obstrukciót el akarjuk kerülni. A negyedik újítás a fegyelmijog megállapításáról jelentkezik. Erre azért van szükség, mert a zárt ülésen előforduló fegyelmi vétséget is meg kell torolni. Meg kell adni a zárt ülés határozathozatal jogát is. Mindezek a kérdések hiányoztak a régi házszabályokból, holott ezek minden külföldi állam házszabályaiban megvannak. Az érvényben lévő magyar házszabályok teljesen elavultak, a munkaképességet nem biztosítják. A házszabályrevíziós bizottságot semmiféle olyan érzs nem vezette, amely a kisebbségnek bármilyen tekintetben való elnyomására irányult volna. Mindenütt legjobb meggyőződés szerint jártak el. Kéri az ellenzék, tartsa tiszteltben a bizottság meggyőződését.

Az elnök ezután az ülést felfüggeszti.

Grieger Miklós elfogadja a javaslatot.

Szünet után háromnegyed 1-kor nyitja meg az ülést Huszár Károly alelnök. A javaslatot Grieger Miklós szólal fel elsőnek. Bemutat arra, hogy a parlamentárismus mindenfélre rombadott. Anglián kívül egész Európában nincs tiszta parlamentárismus. Nálunk is válságba jutott és szanalásra szorul. Évtizedek óta hiányzott a parlamenti váltogazdaság, amely korlátozta volna a kormánypártot és visszatartotta volna teljesíthetetlen követelésektől az ellenzék. A kormány rovására írja, hogy a választójogi rendeletet máig sem hagyták jóvá, amelynek alapján választották, de ugyanakkor tárgyalatosan megállapítja, hogy az ellenzék magatartása sem volt hiba nélküli, úgy hogy, aki az üléseket a karzatról hallgalja, vagy a lapokból olvassa, akárh nyszor megbotránkozhat. A házszabályrevíziót szükségesnek tartja a tárgyalások eldurvulása és a felesleges szalmacséplés

megakadályozása végett, azonban ezt meg kell előznie az általános titkos választójog tárgyalásának. A javaslatot nem fogadhatja el.

Karaffiáth Jenő a következő felszólaló. A javaslat törvényerőre való emelkedését elsőrendű nemzeti érdeknek tartja. 1877-ben azt határozta

Hegymegi Kiss Pál bejelenti

Ezután Hegymegi Kiss Pál szólal fel. Amint helyéről feláll, a folyosón tartózkodó szociáldemokraták, valamint a Demokratikus Szövetség tagjai mind bevonulnak a terembe.

Hegymegi Kiss Pál a következőket mondja: A szövetséget ellenzék a következőket állapítja meg: A kormány a szandási törvénnyel magához ragadta a pénzügyi diktatúrát, most a kletür intézményével ezt a diktatúrát ki akarja terjeszteni a politikai élet egész területére. A demokratikus ellenzék nem hajlandó többé arra, hogy a kormány diktatúráján alapuló látszatalkotmányosság főgefalevele legyen. (Derűtlenség a kormánypárton.)

Rothenstein: Nem is olyan neveléses!

Várnay: Még fognak maguk sírni!

Az elnök: Várnai képviselő urat felkérem, ne fenyegetsen senkit.

Hegymegi Kiss Pál: A szövetséget ellenzék megállapítja, hogy Scitovszky Béla, a nemzetgyűlés elnöke...

(Kutajka János: Le a diktatúrával! Az elnök Kutajkát közbeszólásáért rendreutasítja.)

Hegymegi... pénteki eljárásával törvénysértést követett el. (Nagy zaj a kormánypárton.) Az ellenzék képviselőket fegyveres erővel vitette ki, tizenöt képviselőt nemcsak az ülésteremből, hanem a

A miniszterelnök az ellenzék kivonulásáról.

Ezután Bethlen István gróf miniszterelnök emelkedett szólásra.

— Az ugynevezett szövetséget demokratikus ellenzék felhasználta kivonulására, hogy még az utolsó percben is elmondja a maga felfogását, sértő kifejezéseket használjon a kormány tagjai, a nemzetgyűlés elnöke és a Ház többségével szemben. A felolvasott szöveg azt mondja, hogy a nemzetgyűlés kimondja és átadja az 1924. évi IV. t. c. kel a pénzügyi diktatúrát a kormánynak, amely most a parlamenti diktatúrára törekszik. Tagadom az elsőt és tagadom a másodikat. Nincs pénzügyi diktatúra ott, ahol a kormányt a parlament bármely pillanatban felelősségre vonhatja pénzügyi csúszkéseért. Azt mondja a szöveg, hogy a kormány parlamenti diktatúrára törekszik. Azt hiszem, hogy előlött a világ összes parlamenti mosolyogni fognak, akkor, amikor mi olyan intézményeket csak részben kívánunk meghonosítani, amelyek a világ összes parlamentjeiben kivétel nélkül honosak. Anakronizmus arról beszélni, hogy a kormány parlamenti diktatúrára törekszik, ha ez igaz volna, akkor parlamenti diktatúra van az

az angol parlament, hogy aki a törvényhozás ellen tiszteletelleneséget követ el és a tanácskozás rendjét zavartja, az fegyelmi jellegű szankción kívül mandátumvesztéssel is büntethető. A házszabályszigorítás nálunk is szükséges. A javaslatot elfogadja. (Helyeslés a kormánypárton.)

az ellenzék távolmaradását.

parlament épületéből is eltávolított, amire pedig az 1913-ik évi házszabály nem adott volna jogot. (Zaj a kormánypárton.) A mentelmi bizottság ezt a tizenöt képviselőt tíz-husz napra kitiltotta a nemzetgyűlés tárgyalásairól. Mindezekből megállapítható, hogy a kormánynak ez az eljárása arra irányul, hogy az ellenzék megfossza attól a jogától, hogy részt vegyen a házszabályrevízió tárgyalásában. Felreoltva a törvényt és a házszabályokat, a parlamenti szólásszabadságot, a sajtószabadságot pedig guzabaköltötte. (Ellenmondás a kormánypárton.)

Kutajka János: Pana nisták!

Az elnök Kutajkát másodszor is rendreutasítja.)

Hegymegi Kiss Pál: A szövetséget ellenzék úgy határozott, hogy a házszabályrevízió tárgyalásában részt nem vehet, mert az erőszakot közreműködésével nem törvényesítheti.

Amint Hegymegi beszédét befejezte, feldlítottak a szociáldemokrata párt tagjai és a Demokratikus Szövetség egyes tagjai és nagy zaj között kivonultak a teremből. Az ellenzék részéről csak a keresztény ellenzék és Rassay Károly maradt a teremben.

egész világon.

— Tiltakozom az ellen a beállítás ellen, hogy a Ház elnöke házszabályellenesen járt el. Azt hiszem, az elnöknek nemcsak joga, de kötelessége is volt a rendelkezésre bocsátott eszközökkel élni. Arra kérem a Ház nevében — és azt hiszem mindnyájan ezen a felfogáson vagyunk —, hogy az elnök azzal a büszke tudattal, hogy a parlament unisono bizalmát bírja, teljesítse kötelességét, amint eddig is önzetlentül teljesítette.

— Sajnálatos állapítom meg ennek dacára, hogy az ellenzék visszavonult a parlamentből, azért, mert az ő részükről nem jog, hanem kötelesség az, hogy a tanácskozásokban részt vegyenek és legutóbbi magatartásuknak káros voltát csak telézik azzal, hogy saját kötelességükről megfeledkezve, választóikkal, de az országgal is nem akarnak törődni.

— Végeredményében az összes vádakat visszautasítom és kijelentem, haladunk továbbra is a magunk előtt kitűzött cél felé.

A miniszterelnököt a kormánypárt megéljenezte.

Szeged és a nemesi felkelés.

Írta: Székudvari Imre.

V.

Ugy látszik, hogy a megyék és városok közt nemcsak itt, hanem országsszerű nagy differenciák lehetnek az insurreccio kiállítása körül. Erre mutat, hogy a szeptember 30-i tanácsülésen Újvidék város átiratát tárgyalták, melyben arról kér felvilágosítást, „minemüképen intézte el a tanács a részéről felállítandó katonaság dolgát”. A kérdésre a tanács legszélesebb körű feleletet adott, megvilágítva minden intézkedését a legaprólékosabb részletekig.

Ezen a tanácsülésen jelentették be, hogy Csáki Albert, kécskei születésű szűcslegény önkéntes szolgálatra jelentkezett s azt is közölte a tanácsal, hogy lovat és ruházatot saját költségén fog beszerezni.

De Dugonics Ádámnak is újból került kellemetlen előterjeszteni valója. Bemutatta Demkovics Mihály és Kégly Lipót sóhivatali tisztek levelét, melyben nem veszik tudomásul a város azon tilalmát, mely a megye pénztárába történő segedelemfizetést tiltja, hanem bejelentik, hogy ügyüket s az összes kamará is tisztek ügyét a megye elé terjesztették. A tanács újból az udvari kamarához fordult, a sóhivatali tiszteket pedig figyelmeztette, hogy a kétszeri fizetés elkezdése végett a döntés megérkezéséig a megye részére ne fizessenek.

Az október 4-i tanácsülésen jelentkezett

Rósa Antal szegedi születésű ifju, akit káplárságra ajánlottak a vármegyének.

Csáki Albert jelentkezésével nemcsak az első lovaskatona, hanem az első önként megajánlott ló is rendelkezésére állott a városnak. Hiányzott azonban még 19, melyeknek megszerzésével Dobosy Gergely csongrádmezei táblabíró biztásk meg. Szinte érhe elen, hogy Szegeden, ahol a kiterjedő tanyavilág távolságai miatt ugy most, min már abban az időben a ló volt a fő igavonó állat, nem tudtak lovat szerezni. Dobosynak az október 6-án felolvasott leveléből kitűnik, hogy az eddig megvásárolt lovakat mind Vásárhelyen vette. Ponosan, darabon int, cédula szerint elszámol a vásárolt 8 darab lóról, melyekért 535 Rh. forintot utalványozott ki a tanács. A lovak mind 14—15 markosok voltak. Talált még több olyan lovat is, melyek a célnak megfeleltek volna, de ezekért, szerinte, igen nagy árakat kértek s azt a tanács engedélye nélkül nem merle megvenni. Jellemző, hogy a lovak árában milyen óriási különbséget lehet találni. A közszűkséglet igazán fokozza az árakat. Igaz, hogy a város és a vármegye is túl fizette a szokásos árakat, csak hogy szükségletét fedezni tudja. Mintha csak az 1914-ben megindult világháború első hónapjainak buza áremelkedése lenne előttünk. Egy-egy lóért elkértek 75, 76, 86, 90, 100 Rh. forintot is. Mivel pedig a katonaság részére igazán jó lóra volt szükség, ezeket az árakat többé-kevésbé meg is kapták.

Alig in ézték el ezt az utalványozást, mikor megjelenek a tanácsülésen a szegvári kövelek

s tájékoztatták az első hazatérők óta történetekről a tanácsot. Bejelentették, hogy Csongrád-megye által kiállítandó katonaság a szegediekkel együtt tiszteken kívül 55 lovasból és 240 gyalogusból fog állani. Ezeknek elvarásán és kiállításán kívül még 9409 Rh. forint segedelem esik a vármegyére. (Ez, mint lejjebb látni fogjuk, tévedés.)

Most már nem várta a tanács, hogy felülről vessék ki a költségeket. 1500 Rh. forintot szavazott meg. A megajánlást újra a két követnek kellett a megye tudomására hozni.

Tudomásul vette a tanács, hogy a vármegye az „insurreccio dolga munkálása végett” a városba állandó deputációt rendelt s a husárákat új limitálta. (Sajnos, nem tűnik ki a feljegyzésekből, hogy az új ár mennyi volt.)

Ez alkalommal egy újabb szegedi ifju jelentkezett Vékes János személyében, akit a tanács strázsamesterségre ajánlott.

A mindinkább szaporodó költségek kiapaszították a város pénzárát. Maga a segedelem is sok volt, de a verbung költségei és a ruházat, felszerelés beszerzése is sok pénzt emésztett, fel. Az október 7-iki tanácsülés már szükségét érezte annak, hogy kölcsön után pótolja a bevételeket. Elhatározta, hogy Marczibányi István udvari tanácsoshoz fordul 15.000 Rk. forint kölcsönért. Marczibányi nevével nem egyszer találkozunk a kölcsönkérések folyamán. Most sem hiába fordult hozzá a tanács.

Ezen a tanácsülésen került kiutalványozásra